

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Pomorskie Forum Terytorialne

podsumowanie VI posiedzenia

***Ocena realizacji Strategii rozwoju
Województwa Pomorskiego 2020***

Gdańsk, 3 lipca 2017 roku

Szóste posiedzenie *Pomorskiego Forum Terytorialnego* odbyło się **3 lipca 2017 r. w Gdańskim Centrum Muzyczno-Kongresowym**. Przewodniczył mu Marszałek Województwa Pomorskiego Mieczysław Struk. Tematem przewodnim spotkania była *Ocena realizacji Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020*. W spotkaniu uczestniczyli członkowie PFT lub ich zastępcy, pracownicy Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego, doradcy Marszałka Województwa Pomorskiego, goście.

Obowiązującą *Strategię* przyjął Sejmik Województwa Pomorskiego we wrześniu 2012 r. Podczas jej tworzenia współdziałano z reprezentantami wielu środowisk: naukowcami, samorządowcami, przedstawicielami instytucji publicznych, organizacji pozarządowych i przedsiębiorców. Zaowocowało to wypracowaniem zapisów, które definiują wybór strategiczny w perspektywie 2020 r. w zakresie trzech komplementarnych celów strategicznych: *Nowoczesna gospodarka, Aktywni mieszkańcy i Atrakcyjna przestrzeń*. Cele te zostały uszczegółowione w 10 celach operacyjnych, a ich zakres wyznacza ofertę wspólnego działania Samorządu Województwa, skierowaną do kluczowych partnerów w regionie. Implementacja zapisów *Strategii* odbywa się za pośrednictwem 6 Regionalnych Programów Strategicznych.

Raport *Ocena realizacji...* został opracowany w odpowiedzi na zapisy *Strategii*, w myśl których Zarząd Województwa Pomorskiego co najmniej raz w czasie kadencji Sejmiku WP jest zobowiązany do opracowania oceny jej realizacji. Dokument dotyczy lat 2013-2016, tj. połowy okresu obowiązywania *Strategii* i zawiera analizę zewnętrznych uwarunkowań i trendów rozwoju społeczno-gospodarczego w regionie, opis działań prowadzonych na rzecz osiągnięcia celów *Strategii*, ocenę realizacji celów strategicznych i operacyjnych jak również efektów ich wdrażania oraz podsumowanie i rekomendacje dla ewentualnych jej zmian.

Wprowadzeniem do dyskusji była prezentacja Dyrektora Departamentu Rozwoju Regionalnego i Przestrzennego UMWP Radomira Matczaka, zawierająca najważniejsze wyniki i wnioski w układzie trzech celów strategicznych. Jej dopełnieniem były prezentacje ważniejszych przedsięwzięć realizowanych w ramach Regionalnych Programów Strategicznych, przedstawione przez Kierowników Przedsięwzięć strategicznych lub ich przedstawicieli.

Postęp realizacji celów *Strategii* w latach 2013-2016 zasługuje na ocenę pozytywną. Podjęto realizację wszystkich Zobowiązań Samorządu Województwa Pomorskiego, uruchomiono większość Przedsięwzięć strategicznych, podjęto działania na rzecz realizacji oczekiwań wobec władz centralnych, a także aktywność w większości obszarów współpracy ponadregionalnej i międzynarodowej. Zmiany wartości wskaźników kontekstowych odnoszących się do postępów

realizacji celów są generalnie korzystne, choć interwencja publiczna realizowana w ramach *Strategii* w ograniczonym stopniu kształtuje rzeczywistość społeczno-gospodarczą regionu.

Wnioski wynikające z *Oceny* stanowią podstawę do dyskusji nad kształtem prowadzonej w regionie polityki rozwoju. Istotne jest pytanie na ile odczuwalne są efekty tej polityki – zarówno pozytywne, jak również te wynikające z niskiej realizacji pewnych działań oraz czy ocena przedstawiona w raporcie jest zgodna z odczuciem społecznym? Automatycznie nasuwa się również pytanie o przyszłość działań rozwojowych, zwłaszcza w perspektywie ograniczenia funduszy europejskich po roku 2020. Te i inne kwestie były przedmiotem dyskusji¹.

Weryfikacja przyjętych celów rozwojowych

Zmiany obserwowane w ostatnich latach w województwie pomorskim pozwalają na poczucie satysfakcji z obranego kierunku działań strategicznych. Nie oznacza to jednak osiągnięcia wszystkich zakładanych celów. Większej aktywności wymaga choćby obszar bezpieczeństwa energetycznego i wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Rozwój gospodarczy regionu powinien opierać się m.in. na działalności badawczo-rozwojowej i robotyzacji. Jednocześnie rewizji wymagają niektóre założenia dotyczące już podjętych działań, np. w zakresie inteligentnych specjalizacji, czy wsparcia szczególnie uzdolnionych uczniów pomorskich szkół. W kontekście efektywności projektu *Zdolni z Pomorza* istotne jest zweryfikowanie, jaka część beneficjentów kontynuuje naukę w regionie i nie wyjeżdża do innych ośrodków akademickich. Dużą rolę odgrywają tu pomorskie uczelnie, których renoma może zatrzymać młodych mieszkańców w województwie. Ważne jest również wspieranie uzdolnionej młodzieży spoza

¹ Przedstawione poglądy są subiektywnymi opiniami Członków PFT i zaproszonych Gości.

obszaru metropolitalnego, która po zakończeniu studiów powróci w rodzinne strony i przyczyni się do ich rozwoju. W związku z tym być może projekt ten powinien nosić nazwę *Zdolni dla Pomorza*.

Podczas opracowywania *Strategii* trudno było przewidzieć niektóre zjawiska i ryzyka, które mają istotny wpływ na obecną rzeczywistość społeczno-gospodarczą. To dobry moment, aby te kwestie przedyskutować, mając jednocześnie na uwadze dalszą nieprzewidywalność i dynamikę procesów. Największe ryzyka związane są ze sferą społeczną, w tym szczególnie z rynkiem pracy oraz imigracją, rozumianą nie tylko w kontekście imigrantów zarobkowych z zagranicy, ale również mieszkańców innych polskich regionów wybierających województwo jako miejsce do pracy i życia, osób powracających z emigracji zagranicznej oraz osób przyjeżdżających tu na studia. Pomorscy przedsiębiorcy nieustannie poszukują informatyków, specjalistów *big data*, których należy zachęcać do osiedlenia się w regionie. Potrzebne są systemowe działania – nie tylko projekt *Study in Pomorskie*, ale *Żyj w Pomorskim*, a może nawet *Zielona karta Pomorza*. Odczytywanie i reagowanie na nowe zjawiska społeczne powinno dotyczyć także np. efektów funkcjonowania programu *Rodzina 500+*. Być może innym wariantem wsparcia dla rodzin na gruncie regionalnym byłby projekt *Pomorska rodzina przedsiębiorcza*. Wsparcia wymagają skoordynowane, przemyślane działania dotyczące rynku pracy, imigracji, polityki senioralnej oraz innych wyzwań. W sferze kapitału ludzkiego i społecznego potrzebne są nowe rozwiązania i narzędzia, by uzyskać efekt synergii.

Pomorskie buduje swoją przewagę m.in. w oparciu o turystykę, należy jednak mieć na uwadze potrzebę znalezienia nowych nisz, zaproponowania turystom i mieszkańcom nowych aktywności, unikając jednocześnie tzw. *syndromu weneckiego*, tj. negatywnych skutków rozwoju turystyki w miastach. Z punktu widzenia gospodarowania przestrzenią istotne jest ograniczanie zjawiska suburbanizacji oraz odnowa terenów wyłączonych z aktywnego wykorzystania zasobów gospodarczych, jak również konsekwentne wdrażanie nowoczesnych programów rewitalizacji.

Interesującym elementem *Oceny* byłoby sprawdzenie, w jaki sposób i w jakim stopniu rozwój regionu jest kształtowany przez metropolię. Ponadto, w sytuacji możliwości wystąpienia kolejnego, głębokiego kryzysu gospodarczego, interesującym byłoby przeprowadzenie tzw. *crash-testu*, tj. sprawdzenia czy województwo jest przygotowane na taką zmianę w otoczeniu zewnętrznym.

Większy wpływ na władze centralne

Wyniki przeprowadzonej oceny realizacji *Strategii* wskazują na niesatysfakcjonujące efekty w zakresie realizacji oczekiwań wobec władz centralnych, które w wielu przypadkach okazały się trudne do wyegzekwowania. Szczególnie istotne jest to dla północno-zachodniej części województwa, która za sprawą decyzji politycznych podejmowanych przez polski rząd

(np. odłożenie w czasie budowy drogi ekspresowej S6, czy brak rekompensaty w związku z budową tarczy antyrakietowej) w ciągu najbliższych lat będzie narażona na stagnację rozwojową.

Odczuwalność efektów realizacji Strategii

Władze samorządowe powinny pamiętać, że osiągnięcia infrastrukturalne nie są w odczuciu społecznym postrzegane jako sukces, ale oczywistość. Stąd ważne jest odpowiednie promowanie realizowanych projektów, tak, by mieszkańcy mieli świadomość wagi działań i korzyści, jakie dzięki nim odniosą wszyscy. Należy mieć również świadomość wpływu czynników niezależnych od działań samorządu, takich jak np. kwestie formalno-prawne utrudniające realizację projektów (np. *Brokera eksportowego*), które osłabiają postrzeganie efektów w kategoriach sukcesu.

Co dalej?

Ocena realizacji *Strategii*, oprócz sukcesów, wskazuje na problemy i wyzwania w perspektywie najbliższych lat. Dynamika zmian gospodarczych, społecznych i politycznych jest duża, co wymusza szybkie reakcje. W perspektywie ograniczenia środków europejskich po 2020 r. istotne jest wypracowanie nowych rozwiązań dla finansowania przedsięwzięć rozwojowych (m.in. za pośrednictwem Pomorskiego Funduszu Rozwoju).

Pytanie – w jakim kierunku powinna podążać polityka rozwoju regionu? – jest w związku z tym otwarte. Samorząd Województwa musi się z nim zmierzyć w najbliższym czasie.

Rekomendacje Pomorskiego Forum Terytorialnego

Wnioski z dyskusji do wykorzystania podczas ewentualnej aktualizacji *Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020* i/lub weryfikacji/aktualizacji Regionalnych Programów Strategicznych:

Cel strategiczny 1

1. Większe wsparcie działalności badawczo-rozwojowej i robotyzacji.
2. Rewizja założeń *Inteligentnych Specjalizacji Pomorza* (ograniczenie ich hermetyczności, popularyzacja w celu poprawy dostępności dla szerszej grupy przedsiębiorców/beneficjentów projektów).
3. Poszukiwanie i promowanie nowych nisz w ofercie turystycznej regionu (z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju).

Cel strategiczny 2

1. Weryfikacja kierunków działań dotyczących rynku pracy, w tym m.in. kreowanie pozytywnego klimatu dla imigracji (rozumianej w szerokim kontekście – imigrantów zarobkowych z zagranicy, mieszkańców innych polskich regionów, osób powracających z emigracji zagranicznej oraz osób przyjeżdżających do regionu na studia).
2. Stymulowanie atrakcyjności osiedleńczej województwa (m. in. w celu przyciągania pożądanym specjalistów) poprzez systemowe działania – oprócz projektu *Study in Pomorskie*, szerszy – np. *Żyj w Pomorskim* lub *Zielona karta Pomorza*.
3. Modyfikacja założeń programu *Zdolni z Pomorza*. Propozycja zmiany formuły programu na *Zdolni dla Pomorza*, w tym silniejsze preferencje dla wsparcia uzdolnionej młodzieży spoza obszaru metropolitalnego.
4. Wzmocnienie polityki senioralnej.

Cel strategiczny 3

1. Wzmocnienie działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa energetycznego i wykorzystania odnawialnych źródeł energii.
2. Wprowadzanie mechanizmów ograniczania zjawiska suburbanizacji oraz wsparcie odnowy terenów wyłączonych z aktywnego wykorzystania gospodarczego. Konsekwentne wdrażanie nowoczesnych programów rewitalizacji.
3. Wzmocnienie promocji realizowanych projektów, w tym infrastrukturalnych (postrzeganie społeczne zmian jako sukcesu, a nie oczywistości).

Członkowie Pomorskiego Forum Terytorialnego

Paweł Adamowicz	Prezydent Miasta Gdańska
Jerzy Auksztol	Dyrektor Urzędu Statystycznego w Gdańsku
Robert Biedroń	Prezydent Miasta Słupska
Jacek Bigda	Profesor w Zakładzie Biologii Komórki, Międzyuczelniany Wydział Biotechnologii UG i GUMed
Piotr Dominiak	Prorektor ds. internacjonalizacji i innowacji PG
Dariusz Drelich	Wojewoda Pomorski
Czesław Elzanowski	Przewodniczący Komisji Strategii Rozwoju i Polityki Przestrzennej Sejmiku Województwa Pomorskiego
Arseniusz Finster	Burmistrz Miasta Chojnice
Maciej Grabski	Prezes Zarządu Olivia Business Centre Sp. z o.o.
Sławomir Halbryt	Prezes Zarządu Sescom S.A.
Jacek Karnowski	Prezydent Miasta Sopotu
Krzysztof Koczurowski	Członek Rady Nadzorczej PBS Sp. z o.o.
Jan Kozłowski	Doradca Marszałka Województwa Pomorskiego
Piotr Lorens	Profesor na Katedrze Urbanistyki i Planowania Regionalnego, Wydział Architektury PG
Adam Niemkiewicz	Prezes Zarządu Stowarzyszenia „Morena”
Cezary Obracht-Prondzyński	Profesor w Zakładzie Antropologii Społecznej, Wydział Nauk Społecznych UG
Marcin Jastrzębski	Prezes Zarządu Grupy Lotos S.A.
Mirosław Pobłocki	Prezydent Miasta Tczewa
Iwona Sagan	Profesor na Katedrze Geografii Ekonomicznej, Wydział Oceanografii i Geografii UG
Henryk Stasiński	Prezes Stowarzyszenia „Wolna Przedsiębiorczość”
Mieczysław Struk	Marszałek Województwa Pomorskiego
Wojciech Szczurek	Prezydent Miasta Gdyni
Jan Szomburg	Prezes Zarządu Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową
Jan Zarębski	Prezes Zarządu Gdańskiego Klubu Biznesu
Jacek Zaucha	Profesor na Katedrze Makroekonomii, Wydział Ekonomiczny UG

Uczestnicy VI spotkania Pomorskiego Forum Terytorialnego

Tadeusz Adamejtis	Pełnomocnik Marszałka Województwa Pomorskiego
Jerzy Auksztol	Dyrektor Urzędu Statystycznego w Gdańsku
Anna Błażewicz-Stasiak	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego
Marek Biernacki	Zastępca Prezydenta Miasta Słupska
Jacek Bigda	Profesor w Zakładzie Biologii Komórki, Międzyuczelniany Wydział Biotechnologii UG i GUMed
Iwona Borkowska	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego
Wiesław Byczkowski	Wicemarszałek Województwa Pomorskiego
Marta Chełkowska	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego
Krzysztof Czopek	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego
Maciej Domachowski	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego
Czesław Elzanowski	Przewodniczący Komisji Strategii Rozwoju i Polityki Przestrzennej Sejmiku Województwa Pomorskiego
Maciej Grabski	Prezes Zarządu Olivia Business Centre Sp. z o.o.
Waldemar Gregus	Dyrektor Wydziału Planowania Przestrzennego UM Chojnice
Katarzyna Gruszka	Naczelnik Wydziału Strategii UM Gdynia
Tatiana Guder	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego
Sławomir Halbryt	Prezes Zarządu Sescom S.A.
Regina Kaszkur	Naczelnik Wydziału Strategii Rozwoju Miasta, UM Sopot
Krzysztof Koczurowski	Członek Rady Nadzorczej PBS Sp. z o.o.
Jan Kozłowski	Doradca Marszałka Województwa Pomorskiego
Oksana Krawczyzsyn	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego
Adam Krawiec	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego
Piotr Lorens	Profesor na Katedrze Urbanistyki i Planowania Regionalnego, Wydział Architektury PG
Beata Maciejewska	Pełnomocniczka ds. zrównoważonego rozwoju Prezydenta Miasta Słupska
Radomir Matczak	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego
Adam Mikołajczyk	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego
Monika Mikołajczyk	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego
Anna Morawska	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego
Kazimierz Netka	Dziennik Bałtycki
Adam Niemkiewicz	Prezes Zarządu Stowarzyszenia „Morena”
Cezary Obracht-Prondzyński	Profesor w Zakładzie Antropologii Społecznej, Wydział Nauk Społecznych UG
Paweł Orłowski	Członek Zarządu Województwa Pomorskiego

Tomasz Parteka	Doradca Marszałka Województwa Pomorskiego
Henryk Stasiński	Prezes Stowarzyszenia „Wolna Przedsiębiorczość”
Mieczysław Struk	Marszałek Województwa Pomorskiego
Tadeusz Styn	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego
Przemysław Susmarski	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego
Ludwik Szakiel	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego
Teresa Szakiel	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego
Patrycja Szczygieł	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego
Włodzimierz Szordykowski	Wojewódzka Rada Dialogu Społecznego
Marcin Szumny	Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego
Ireneusz Szweda	Doradca Wojewody Pomorskiego
Marcin Wandałowski	Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową
Jan Zarębski	Prezes Zarządu Gdańskiego Klubu Biznesu
Jacek Zaucha	Profesor na Katedrze Makroekonomii, Wydział Ekonomiczny UG
Katarzyna Żmudzińska	Wicedyrektor Wojewódzkiego Urzędu Pracy